

Briselē, 26.6.2013
COM(2013) 454 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**ROMU INTEGRĀCIJAS VALSTS STRATĒGIJU ĪSTENOŠANĀ VEIKTIE
PASĀKUMI**

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

ROMU INTEGRĀCIJAS VALSTS STRATĒGIJU ĪSTENOŠANĀ VEIKTIE PASĀKUMI

1. IEVADS

Komisijas paziņojumā “ES programma attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām”¹ dalībvalstis tika aicinātas pieņemt vai turpināt izstrādāt visaptverošu pieeju romu integrācijai un atbalstīt vairākus kopējus mērķus. Tie aptver četras pamatjomas — izglītību, nodarbinātību, veselības aprūpi un mājokļus —, un to mērķis ir paātrināt romu integrāciju. Šo pieeju ir apstiprinājuši visu ES dalībvalstu valstu un valdību vadītāji².

Reaģējot uz šo aicinājumu, dalībvalstis iesniedza romu integrācijas valsts stratēģijas. Valstu stratēģijas atšķirās atkarībā no romu iedzīvotāju skaita un valstij risināmajiem uzdevumiem³. Eiropas Komisija tās novērtēja 2012. gadā⁴ un secināja, ka, lai četrās pamatjomās panāktu progresu, par prioritāti jāizvirza vairāki strukturāli priekšnosacījumi, no kuriem atkarīgs tas, vai stratēģija tiks īstenota veiksmīgi, tostarp, sadarbība ar vietējām un reģionālajām iestādēm un pilsonisko sabiedrību; samērīgu finanšu resursu piešķiršana; uzraudzība un politikas pielāgošanas iespēju radīšana; pārliecinoša cīņa pret diskrimināciju un valstu kontaktpunktu romu integrācijai izveide.

Šajā paziņojumā galvenā uzmanība pievērsta minētajiem strukturālajiem priekšnosacījumiem, jo panāktās pārmaiņas joprojām ir nepietiekamas, lai gan dalībvalstīs ir īstenoti vairāki politiski pasākumi, jo īpaši nolūkā uzlabot visu romu integrācijā iesaistīto ieinteresēto personu darbību saskaņotību. Turklāt, lai sekmētu turpmākus dalībvalstu centienus, Komisija šajā paziņojumā apņemas sniegt dalībvalstīm papildu atbalstu, īpaši attiecībā uz ES līdzekļu izmantošanu romu integrācijai.

2. STRATĒGIJU EFEKTĪVA ĪSTENOŠANA — POLITISKO SAISTĪBU UZTICAMĪBAS UN SABIEDRĪBAS PĀRMAIŅU PRIEKŠNOSACĪJUMS

Ir būtiski nodrošināt romu integrācijas valsts stratēģiju efektīvu īstenošanu. Pašreizējā ekonomiskajā situācijā ir svarīgi veikt atbilstīgus pasākumus un efektīvāk

¹ COM(2011) 173 galīgā redakcija, 5.4.2011.

² Eiropadomes 2011. gada 23. un 24. jūnija secinājumi, *EUCO* 23/11, kuri pieņemti pēc Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības padomes (*EPSCO*) “Secinājumiem par ES programmu romu integrācijas valsts stratēģijām līdz 2020. gadam”, 106665/11, 19.5.2011.

³ Šajā paziņojumā termins “stratēģija” attiecas uz integrētiem politisku pasākumu un stratēģiju kopumiem.

⁴ Paziņojums “Romu integrācijas valsts stratēģijas: pirmais solis ES programmas īstenošanā” un tam pievienotais dienestu darba dokuments, SWD(2012) 133 *final*.

izmantojot pieejamos resursus, lai veicinātu romu sociālekonomisko integrāciju. Tāpēc Komisija rūpīgi uzrauga dalībvalstu panākto progresu gan saistībā ar stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas procesu, gan tieši ar ES programmu attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām.

Īstenojot stratēģiju “Eiropa 2020”, katru gadu līdz pat 2020. gadam tiks rūpīgi uzraudzīta romu iekļaušana un tās atbilstība galvenajiem politikas virzieniem. Lai veiksmīgāk īstenotu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus nodarbinātības, sociālās iekļautības un izglītības jomā, dalībvalstīs, kurās ir lielāks romu īpatsvars, būs jārisina 2012. gada Eiropas pusgadā norādītās problēmas saistībā ar romu iekļaušanu. Šajās dalībvalstīs romu integrācija nodrošinās ne tikai sociālus, bet arī ekonomiskus ieguvumus⁵. Komisija 2013. gada Eiropas pusgadā ierosināja nostiprināt un sīkāk izstrādāt ieteikumus par romu iekļaušanu tām dalībvalstīm, kurās šis jautājums ir visaktuālākais⁶.

Īstenojot ES programmu attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām, Komisija pastiprināja dialogu ar vairākām dalībvalstīm. Komisijas eksperti un attiecīgo valstu iestāžu pārstāvji 2012. un 2013. gadā tikās divpusējās sanāksmēs⁷, kurās apsprieda romu integrācijas valsts stratēģiju sīki izstrādātu novērtējumu un to efektīvas īstenošanas veidus.

Turklāt, lai sekmētu daudzpusēju pieredzes apmaiņu, mācīšanos no līdzbiedriem un dalībvalstu sadarbību⁸, tika izveidots arī dalībvalstu romu integrācijas valstu kontaktpunktu tīkls.

Visbeidzot, lai palīdzētu dalībvalstīm novērtēt romu integrācijas jomā panākto progresu, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*) izveidoja *ad hoc* darba grupu⁹. Tās galvenais mērķis ir palīdzēt iesaistītajām dalībvalstīm izveidot efektīvus uzraudzības mehānismus uzticamu un salīdzināmu rezultātu ieguvei¹⁰.

---

⁵ Četrās valstīs pilnīga romu integrācija darba tirgū katru gadu varētu nodrošināt ekonomiskus ieguvumus aptuveni 0,5 miljardu euro apmērā un nodokļu ieņēmumus aptuveni 175 miljonu euro apmērā. Pasaules Banka, “Romu iekļaušana: ekonomiska iespēja Bulgārijai, Čehijas Republikai, Rumānijai un Serbijai”, 2010. gada septembris.

⁶ Pamatojoties uz 2013. gada 29. maijā pieņemto Komisijas priekšlikumu, piecas dalībvalstis (Bulgārija, Čehijas Republika, Slovākija, Rumānija un Ungārija) saņēma konkrētai valstij adresētus ieteikumus par romu iekļaušanu. Ieteikumi attiecas ne tikai uz romu integrācijas valsts stratēģiju īstenošanu (rezultātu efektīvu nodrošināšanu, tostarp uzlabojot ieinteresēto personu darbību saskaņotību, piešķirot finansējumu, veicot stingru uzraudzību un integrējot ar romu iekļaušanu saistītos mērķus visās politikas jomās), bet arī uz konkrētām politiskām norisēm izglītības (jo īpaši uz vajadzību nodrošināt efektīvu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai vispārējai izglītībai jau no pirmsskolas izglītības līmeņa) un nodarbinātības (aktivizācijas pasākumu veicināšanu, pārejas uz darba tirgu sekmēšanu) jomā.

⁷ BG, FR, HU, IT, RO, SK.

⁸ Šajā tīklā tika izveidota darba grupa, kura apsvēra dažādās ar romiem saistītās ES situācijas un pieredzi un kuras uzdevums bija padziļināti apspriest problēmas un praktiski īstenojamus risinājumus. Lai sniegtu dalībvalstīm lielāku atbalstu un norādījumus attiecībā uz romu iekļaušanu, apzinātās problēmas iekļāva priekšlikumā juridiskam instrumentam, kuru iesniedza kopā ar šo paziņojumu; http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf.

⁹ Šajā darba grupā piedalās desmit dalībvalstis (BG, CZ, ES, FI, FR, IT, HU, RO, SK, UK) un eksperti, kuri pārstāv *Eurofound* un Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmu.

¹⁰ Horvātija jau ir sākusi sagatavošanās pasākumus, lai pievienotos ES programmas īstenošanas procesam, un aktīvi darbojas valstu kontaktpunktu tīklā un *FRA* izveidotajā uzraudzības darba grupā.

Analizējot 2012. gadā panākto progresu valsts stratēģiju īstenošanā, Komisija ņēma vērā dalībvalstu sniegto informāciju, ekspertu un pilsoniskās sabiedrības¹¹ atbildes, kā arī *FRA* konstatējumus.

2.1. Efektīvas īstenošanas strukturālie priekšnosacījumi

(a) Reģionālo un vietējo iestāžu iesaistīšana un cieša sadarbība ar pilsonisko sabiedrību

ES programmā ir uzsvērtā nepieciešamība pastāvīgi nodrošināt valsts, reģionālo un vietējo iestāžu, kā arī romu pilsoniskās sabiedrības dialogu par valsts stratēģiju izstrādi, īstenošanu un uzraudzību. Vairums dalībvalstu īstenoja attiecīgus pasākumus. Tomēr ieinteresētās personas uzskatīja, ka daudzi no šiem pasākumiem neveicina to aktīvu līdzdalību valsts stratēģiju īstenošanā un uzraudzībā.

(1) Vietējo un reģionālo iestāžu iesaistīšana

Kā uzsvērts Komisijas 2012. gada progresa ziņojumā, būtisks panākumu priekšnosacījums ir aktīva vietējo un reģionālo iestāžu līdzdalība visos romu iekļaušanas procesa posmos.

Vietējo un reģionālo iestāžu iesaistīšana	Dalībvalstis, kuras īstenojušas šādus pasākumus
Strukturēta dialoga izveide	AT, BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK, UK
Vietējo iestāžu pieredzes apmaiņas un sadarbības veicināšana	BE, BG, CZ, DK, FI, FR, HU, IT, SE, ES, SI, UK
Romu integrācijai izmantojamu resursu piešķiršana vietējām un reģionālajām iestādēm	AT, BE, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, IE, IT, PL, RO (plānots), SE, SI, SK

Ir pagājis gads, un var secināt, ka lielākajai daļai dalībvalstu jāīsteno papildu centieni un ciešāk un sistemātiskāk jāiesaista vietējās iestādes politikas izstrādē, īstenošanā, uzraudzībā, novērtēšanā un pārskatīšanā¹². Romu integrācijas politikas stratēģijas un rīcības plāni būtu jāveido kā neatņemama reģionālo un vietējo darba programmu daļa, tajos būtu jānosaka skaidra sākuma pozīcija,

¹¹ Tostarp komisāru un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju 2013. gada 15. maija dialogā uzsvērtos secinājumus, kā arī ziņojumus, ko sagatavoja "Romu integrācijas desmitgades" sekretariāta izveidotās pilsoniskās sabiedrības apvienības sešās dalībvalstīs (Bulgārijā, Čehijas Republikā, Rumānijā, Slovākijā, Spānijā, Ungārijā) un divās paplašināšanās valstīs (Albānijā, Bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā), neatkarīgo sociālās iekļautības ekspertu tīkla ziņojumus (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), Eiropas Romu informācijas biroja ziņojumu "Romu diskriminēšana ES 2012. gadā", rakstiskas *Eurocities* un *Eurodiaconia* atsauksmes, kā arī Romu studiju akadēmiskā tīkla pētījumus (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

¹² Dažas dalībvalstis īstenoja papildu pasākumus, lai veicinātu to vietējo iestāžu darbību starptautiskos tīklos, piemēram, dalību Eiropas Pilsētu un reģionu aliansē romu iekļaušanai. Citas dalībvalstis ir iecēlušas reģionālos vai vietējos koordinatorus, lai uzlabotu romu kopienu problēmu noteikšanu vai koordinētu stratēģiju īstenošanu vietējā līmenī.

skaitliski mērķi un konkrēti pasākumi, lai vietējā līmenī nodrošinātu reālas darbības romu integrācijas valsts stratēģijā noteiktajās četrās pamatjomās. Lai šos plānus varētu īstenot, vietējām un reģionālajām iestādēm būtu jāpiešķir atbilstīgi finanšu resursi un cilvēkresursi. Būtu jāuzlabo to spēja pārvaldīt, uzraudzīt un novērtēt romu iekļaušanu.

(2) Cieša sadarbība ar pilsonisko sabiedrību

Komisijas 2012. gada progresa ziņojumā norādīts, ka pilsoniskās sabiedrības līdzdalībai nevajadzētu aprobežoties tikai ar konsultācijām stratēģiju izstrādes gaitā. Pilsoniskajai sabiedrībai ir aktīvi jāiesaistās valstu stratēģiju īstenošanā un uzraudzībā. Būtisks integrēto vietējo rīcības plānu veiksmīgas īstenošanas un ilgtspējības priekšnosacījums ir vietējās pilsoniskās sabiedrības spēju veidošana, jo īpaši romu kopienā.

Cieša sadarbība ar pilsonisko sabiedrību	Dalībvalstis, kuras īstenojušas šādus pasākumus
Valsts līmenī izveidots strukturēts dialogs ar pilsonisko sabiedrību	BE, BG, EE, ES, DK, FI, FR, HU, LV, LT, SE, SI, UK
Pilsoniskās sabiedrības un romu kopienas pārstāvju aktīvas līdzdalības veicināšana vietēja līmeņa pasākumos	BE (reģionālā līmenī), BG, CZ, ES, FI, HU, LV, PT, SE, SI
Finansiāls atbalsts pilsoniskās sabiedrības spēju veidošanai	EE, ES, FR, LV, SE, SI

Otrajā valsts stratēģiju īstenošanas gadā lielākajā daļā dalībvalstu romu likumīgās pārstāvības līmenis un visu attiecīgo pilsoniskās sabiedrības organizāciju līdzdalība joprojām ir nepietiekama. **Lai pilsoniskās sabiedrības organizācijas, jo īpaši vietējās organizācijas, kas pārstāv romus, varētu sniegt jēgpilnu ieguldījumu, tām jābūt pietiekamai spējai labāk piekļūt valsts finansējumam, veicināt tā ātru un efektīvu piešķiršanu tiešajām ieinteresētajām personām, kā arī efektīvi piedalīties romu integrācijas politikas stratēģiju izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā. Tikai dažas dalībvalstis sniedz pilsoniskās sabiedrības organizācijām pietiekami lielu atbalstu, lai tās varētu pildīt šīs funkcijas. Lai gan ir izveidoti mehānismi romu uzskatu integrēšanai politikas stratēģijās, tie nenodrošina, ka šie uzskati tiktu pienācīgi ņemti vērā politikā. Visām dalībvalstīm būtu jānodrošina regulāru konsultāciju mehānismu efektīva un pārredzama darbība un to sasaiste ar stratēģiju īstenošanu, uzraudzību un to radītās ietekmes novērtēšanu. Būtu jāveicina dialogs starp dažādām pilsoniskās sabiedrības organizācijām un pētniekiem, kuri strādā visās ar romu iekļaušanu saistītajās jomās. Būtu arī jāsekmē sadarbība ar pilsonisko sabiedrību vietējo rīcības plānu izveidē.**

(b) Samērīgu finanšu resursu piešķiršana

ES programmā dalībvalstis aicinātas no valstu budžeta piešķirt pietiekamu finansējumu romu iekļaušanas pasākumiem, kas attiecīgā gadījumā būtu jāpapildina ar ES un starptautisko finansējumu. ES fondu līdzfinansējumu galvenokārt nodrošina

Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai.

Komisijas 2012. gada progresa ziņojumā norādīts, ka viens no galvenajiem īstenošanas šķēršļiem ir piešķirto finanšu resursu neatbilstība stratēģijās minētajām politiskajām saistībām. Neapšaubāms priekšnosacījums ir konkrēti un pārredzami budžeta piešķirumi rīcības plānu īstenošanai. Būtu arī jāņem vērā teritoriāla pieeja, risinot konkrētas tādu reģionu vajadzības, kuros ir vislielākā nabadzība, vai to mērķauditorijas grupu vajadzības, kuras saskaras ar vislielāko diskriminācijas vai atstumtības risku.

Samērīgu finanšu resursu piešķiršana	Dalībvalstis, kuras īstenojušas šādus pasākumus
Integrēta pieeja finanšu resursu piešķiršanai	EL, ES, FI, HU, IT, LV, SI, SK
Teritoriāla pieeja finanšu resursu piešķiršanai	CZ, EL, ES, HU, IT, PL, SE, SK
Vietējo un reģionālo iestāžu un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana ES līdzekļu izmantojuma plānošanā	BE, BG, CZ, ES, FI, IT, RO, SI, SK (sākuma posms)

Lai gan kopš iepriekšējā ziņojuma sagatavošanas ir panākts neliels progress, finansējums valsts stratēģiju īstenošanai joprojām nav pietiekams. **Atsevišķās dalībvalstīs valsts stratēģijas īstenošana ir aizkavējusies, jo valsts budžetā tai nav paredzēti pietiekami līdzekļi.**

Ņemot vērā Eiropas pusgadā noteiktās problēmas, visām dalībvalstīm būtu jānodrošina atbilstīgi pasākumi romu integrācijas iekļaušanai partnerības nolīgumos par Eiropas struktūrfondu un investīciju fondu finansējuma izmantošanu¹³ 2014.–2020. gadā atbilstīgi to romu kopienai lielumam un atšķirībām starp romu iedzīvotājiem un pārējiem iedzīvotājiem. Svarīgākās ar romu iekļaušanu saistītās politikas prioritātes ir norādītas Eiropas pusgadā sagatavotajos konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos un Komisijas nostājas ziņojumos par partnerības nolīgumu apspriešanu ar vairākām dalībvalstīm. Lai nodrošinātu romu iekļaušanas pasākumu ilgtspējību, liela nozīme joprojām ir valstu budžetu saistībām.

Eiropas Sociālais fonds ir galvenais ES finanšu instruments ieguldījumiem romu iekļaušanā nodarbinātības, izglītības un sociālās iekļaušanas jomā. Eiropas Reģionālās attīstības fonds, īstenojot integrētu pieeju vairākās dalībvalstīs, ir veicis ieguldījumus mājokļu jomā, taču vairumā gadījumu šo romu iekļaušanas finansēšanas instrumentu varētu izmantot plašāk. Tāpēc dalībvalstis varētu izmantot prasmju un resursu kopumus, kurus izveidojušas starptautisko organizāciju apvienības, lai atbalstītu vietējā līmenī īstenojamus romu iekļaušanas projektus.

¹³ Eiropas Sociālais fonds (ESF), Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Kohēzijas fonds (KF), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF).

Komisijas priekšlikumos ES kohēzijas politikai 2014.–2020. gadam ir radīts pamats integrētai pieejai, kurā apkopotas ERAF un ESF finansēšanas iespējas, lai sasniegtu romu integrācijas jomā izvirzītos mērķus. Dalībvalstīm arī būtu jāplāno lauku attīstības politikas nodrošināto atbalsta iespēju izmantošana. Turklāt Komisijas paziņojumā “Sociālie ieguldījumi izaugsmei un kohēzijai”¹⁴ dalībvalstis tiek mudinātas izmantot ES resursus sociāliem ieguldījumiem nākamajā plānošanas periodā (2014.–2020. g.). Komisija arī ierosināja piešķirt pienācīgu ES kohēzijas finansējuma daļu ieguldījumiem cilvēkos, nodarbinātībā un sociālās politikas reformās, izmantojot Eiropas Sociālo fondu (ESF)¹⁵. Tā arī aicināja vismaz 20 % no šīs summas katrā dalībvalstī atvēlēt sociālajai iekļaušanai, tostarp arī romu integrācijai. Šādi būtu iespējams palielināt kopējo sociālajai iekļaušanai piešķirto finansējumu un uzlabot tā atbilstību problēmām šajā jomā. Dati par to, kā dalībvalstis un reģioni izmanto jauno Eiropas Sociālā fonda ieguldījumu prioritāti marginalizētu kopienu, piemēram, romu, integrācijai (Komisijas ierosinājums 2014.–2020. gada plānošanas periodam), palīdzēs precīzāk izvērtēt romu integrācijas pasākumiem izmantotos līdzekļus.

(c) Uzraudzība un politikas pielāgošanas veicināšana

ES programmā dalībvalstis aicinātas izstrādāt pareizas uzraudzības un novērtēšanas metodes, lai izvērtētu romu iekļaušanas pasākumu rezultātus un radīto ietekmi un vajadzības gadījumā veicinātu politikas pielāgošanu. Komisijas 2012. gada ziņojumā secināts, ka dalībvalstīm jāpastiprina šajā jomā īstenotie centieni.

Pārmaiņu uzraudzība un politikas pielāgošanas veicināšana	Dalībvalstis, kuras īstenojušas šādus pasākumus
Tiek īstenota vai sagatavota romu situācijas (pamatdatu) apzināšana	CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LT, LV, NL, PT, RO, SI, SK
Uzraudzības sistēma valsts stratēģijas rezultātu un radītās ietekmes novērtēšanai	Sākuma posms: BG Izstrādes posms: BE, ES, FI, HU, IT, SE
Tādu reģionu noteikšana, kuros mitinās ārkārtīgi nabadzīgas romu kopienas	CZ, EE, EL, FR, HU, PL, RO, SK
Visu galveno ieinteresēto personu iesaistīšana uzraudzības un novērtēšanas procesā	AT, CZ (plānots), FI, HU, IT (plānots), LT (plānots), SE (daļēji), SI, SK (plānots)
Izveidota sadarbība ar valstu statistikas birojiem	BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IT, LV, RO, SK, UK
Plānota regulāra ziņošana un novērtēšana	BE, BG, CZ, EL, FI, HU, LT, PL, RO,

¹⁴ Paziņojums “Sociālie ieguldījumi izaugsmei un kohēzijai, tostarp Eiropas Sociālā fonda īstenošana 2014.–2020. gadā”, COM(2013)83 *final*; un Komisijas ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana”, COM(2013) 778 *final*, 20.2.2013.

¹⁵ Saskaņā ar Eiropas līmeņa mērķi līdz 2020. gadam samazināt nabadzīgo iedzīvotāju skaitu par 20 miljoniem.

Lai gan kopš iepriekšējā ziņojuma publicēšanas dalībvalstis nenoliedzami ir centušās¹⁶ izveidot stingru uzraudzības un novērtēšanas programmu, lai sistemātiski un pastāvīgi sagatavotu datus (ne vienmēr izmantojot ar etnisko izcelsmi saistītus kritērijus) par romu integrācijas pasākumu radīto ietekmi, lielākajā daļā dalībvalstu pie tā joprojām ir nopietni jāstrādā. Kā uzsvēra *FRA* izveidotā uzraudzības darba grupa, ar uzraudzības sistēmu būtu jāvar valdībai nodrošināt precīzu atgriezenisko saikni dažādos līmeņos — gan par valsts stratēģijā un **vietējos rīcības plānos** izvirzīto mērķu sasniegšanas progresu, gan par romu sociālekonomiskās situācijas un to pamattiesību ievērošanas uzlabojumiem salīdzinājumā ar pārējiem iedzīvotājiem (atšķirību uzraudzība).

Lai varētu precīzi novērtēt īstenoto pasākumu ietekmi uz sākotnējo situāciju, ir ļoti vajadzīga regulāra datu salīdzināšana. Joprojām pastāv vispārējs ietekmes rādītāju trūkums. Turklāt vairumā gadījumu nav skaidrs, cik lielā mērā citas ieinteresētās personas ir iesaistītas uzraudzībā, novērtēšanā un politikas pārskatīšanā atbilstīgi Desmit kopējiem romu iekļaušanas pamatprincipiem¹⁷. Būtu jāapzina iespējamā sinerģija ar pašreizējiem ES politikas rādītājiem.

(d) Pārliecinoša cīņa pret diskrimināciju

ES programmā dalībvalstīm prasīts nepieļaut romu diskrimināciju un garantēt to ES Pamattiesību hartā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijā noteikto cilvēktiesību ievērošanu. Komisijas 2012. gada progresa ziņojumā norādīts, ka dalībvalstīm būtu jānodrošina pretdiskriminācijas tiesību aktu¹⁸ efektīva izpilde to teritorijā un pārliecinoša diskriminācijas apkarošana. Ziņojumā arī ir uzsvērts ievērojamais to dalībvalstīs dzīvojošu romu skaits, kuri tajās likumīgi uzturas kā trešo valstu valstspiederīgie, taču saskaras ar tādām pašām problēmām kā migranti no valstīm, kuras nav ES dalībvalstis. Šiem romiem ir jānodrošina tādas pašas tiesības kā migrantiem no valstīm, kuras nav ES dalībvalstis.

Diskriminācijas pasākumi	apkaršanas	Dalībvalstis, kuras īstenojušas šādus pasākumus
Pretdiskriminācijas tiesību aktu izpilde vietējā līmenī		AT, DK, SE
Informētības palielināšana (tostarp		AT, BG, CZ, DK, EE, ES, FI, FR, HU,

¹⁶ Atsevišķas dalībvalstis norādījušas, ka izmantoja apsekojumus, mikroskaitīšanu, teritoriālo nabadzības kartēšanu u. c.

¹⁷ Desmit kopējie romu iekļaušanas pamatprincipi tika izklāstīti pirmajā platformas sanāksmē 2009. gada 24. aprīlī. Tie tika pievienoti Padomes 2009. gada 8. jūnija secinājumiem. Pamatprincipi ir šādi: 1) konstruktīva, pragmatiska un nediskriminējoša politika; 2) skaidri formulētas, bet ne ierobežotas mērķgrupas noteikšana; 3) starpkultūru pieeja; 4) mērķis panākt romu iekļaušanu plašākā sabiedrībā; 5) dzimumu līdztiesības aspekta apzināšanās; 6) pierādījumos pamatotas politikas pārceļšana; 7) ES instrumentu izmantošana; 8) reģionālo un vietējo iestāžu iesaistīšana; 9) pilsoniskās sabiedrības iesaiste; 10) aktīva romu līdzdalība.

¹⁸ Atbilstīgi to pienākumiem, kas paredzēti Līgumos, dalībvalstīm to tiesiskajā regulējumā jātransponē Direktīva 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības, un attiecīgi jāīsteno šie transponēšanas pasākumi.

valsts pārvaldes iestādēs)	IE, IT, LV, LT, PT, RO, SI
Romu informētības par to tiesībām palielināšana	AT, FI, LV, SE, SI
Dažādu, pret romu tautības sievietēm vērstu diskriminācijas veidu apkarošana	RO (sākuma posms)
Cilvēku tirdzniecības un bērnu darba izmantošanas apkarošana	CZ, DK, HU, NL

Lai gan dalībvalstis ir uzņēmušās konkrētas saistības un visās dalībvalstīs ir spēkā pretdiskriminācijas tiesību akti, joprojām pastāv pret romiem vērsts rasisms un diskriminācija. Vairākās dalībvalstīs joprojām ļoti izplatīta ir romu bērnu segregācija izglītības jomā¹⁹. Pilsoniskā sabiedrība un arī akadēmiskie ziņojumi²⁰ apstiprina dažādus diskriminācijas gadījumus, tostarp apgrūtināšanu izglītības, veselības aprūpes, policijas aizsardzības un mājokļu pieejamību nekā pārējiem iedzīvotājiem. Pastāvīgās problēmas saistībā ar to romu integrēšanu sabiedrībā, kuri ir ES pilsoņi, turpina tieši ietekmēt plašākas ES attiecības ar trešām valstīm. Piemēram, ar romu integrāciju saistīto problēmu dēļ atsevišķas valstis dažu dalībvalstu valstspiederīgajiem piemēro vīzas prasības²¹. Šādas problēmas var rasties arī trešās valsts romu izcelsmes valstspiederīgajiem, kuri migrē uz ES²².

Ja netiks veikti sistēmiski pasākumi, lai apkarotu pret romiem vērstu diskrimināciju un rasismu, romu integrācijas valsts stratēģiju īstenošana nesniegs gaidītos rezultātus. Lielākā daļa dalībvalstu īsteno informētības palielināšanas pasākumus, lai veicinātu romu iekļaušanu²³. **Tomēr valsts iestādēm būtu jāiegulda daudz lielāks darbs, lai izskaidrotu sociālos un ekonomiskos ieguvumus²⁴, kurus plašākai sabiedrībai nodrošinātu romu iekļaušana. Lai paātrinātu diskriminācijas apkarošanu, ir jāpalielina arī pašu romu informētība par to tiesībām, pienākumiem un iespējām, kā arī jānodrošina to tiesību aizsardzības un īstenošanas instrumenti, piemēram, ar līdztiesības iestāžu starpniecību. Dalībvalstīm jāvelta lielākas**

¹⁹ Jo īpaši Čehijas Republikā, Slovākijā un Ungārijā.

²⁰ Tie ir šādi: valstu sociālās atstumtības ekspertu ziņojumi; Eiropas Romu informācijas biroja ziņojums "Romu diskriminācija ES 2012. gadā", 2013. g.; iniciatīvas "Romu iekļaušanas desmitgade" sekretariāta un *Open Society Foundation* iniciatīvas "Optimāla ES fondu izmantošana romu programmu un romu iniciatīvu īstenošanai" "Pilsoniskās sabiedrības starpposma ziņojumi par romu integrācijas valstu stratēģiju un desmitgades rīcības plānu īstenošanu", 2013. g.; *Amnesty International* ziņojums "Romi: līdztiesības un cilvēktiesību pieprasīšana", 2013. gada aprīlis; Romu studiju akadēmiskā tīkla pētījumi (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/); *Eurodiaconia* biedru rakstiskās atbildes.

²¹ Piemēram, Kanāda ir paudusi nopietnas bažas par dažu dalībvalstu valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaita pieaugumu.

²² Komisijas piebildes paziņojumā "Romu integrācijas valstu stratēģijas: pirmais solis ES programmas īstenošanā", COM(2012)226 *final*, 26.5.2012., ir attiecināmas arī uz pašreizējo situāciju: "Tas, ka romi paplašināšanās valstīs pašlaik dzīvo sliktos apstākļos, ir izraisījis to romu skaita palielināšanos, kas uz laiku migrē uz ES dalībvalstīm, izmantojot bezvīzu režīmu un pat iesniedzot patvēruma pieteikumus. Tam var būt negatīva ietekme uz vīzu režīma liberalizāciju, kas ir viens no lielākajiem sasniegumiem ceļā uz Rietumbalkānu integrāciju ES."

²³ Dažas dalībvalstis (AT, BG, ES, FR, LV) organizē ierēdņu (piemēram, skolotāju, policistu un tiesnešu) mācību sesijas, lai novērstu romu diskrimināciju un mazinātu aizspriedumus.

²⁴ Pasaules Banka, "Romu iekļaušana: ekonomiska iespēja Bulgārijai, Čehijas Republikai, Rumānijai un Serbijai", 2010. gada septembris.

pūles, lai apkarotu stereotipus un novērstu rasistiskas vai citādi aizvainojošas valodas izmantošanu vai rīcību, ko varētu uzskatīt par mudinājumu uz romu diskrimināciju.

Dalībvalstīm būtu jādarbojas vairāk, lai efektīvi apkarotu bērnu darbu, aizliegtu bērnu iesaistīšanu ubagošanā, pilnīgi īstenotu tiesību aktus par nepilngadīgo laulībām, cīnītos pret piespiedu laulībām un efektīvāk novērstu cilvēku tirdzniecību, tostarp īstenojot starptautisko sadarbību.

Lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi izglītībai, publiskajiem pakalpojumiem, sociālās aizsardzības sistēmām, minimāliem dzīves apstākļiem, mājokļiem un veselības aprūpei, noteikti ir neatlaidīgi un vispusīgi jārisina problēmas saistībā ar romu reģistrēšanu valsts iedzīvotāju reģistrā, kā arī attiecīgā gadījumā saistībā ar personu apliecinošu dokumentu neesamību.

(e) Valstu kontaktpunkti romu integrācijai

ES programmā dalībvalstīm prasīts izveidot valstu kontaktpunktus romu integrācijai²⁵ (VKP) un iestādi, kas koordinē stratēģijas izstrādi un īstenošanu. Komisijas 2012. gada progresa ziņojumā uzsvērts, ka valstu kontaktpunktiem vajadzētu būt pietiekami pilnvarotiem efektīvi koordinēt romu iekļaušanu attiecīgajās politikas jomās.

Pasākumi valstu kontaktpunktu efektīvas darbības veicināšanai	Dalībvalstis, kuras īstenojušas šādus pasākumus
Nozaru koordinēšana valsts līmenī	AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, RO, SE, SK
Dažādos valdības līmeņos (no valsts līdz vietējam līmenim) īstenotu pasākumu koordinēšana	AT, BE, BG, DK, CZ, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK
Valstu kontaktpunktu līdzdalība ES fondu līdzekļu izmantojuma plānošanā	BE, BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, SK

Visi valstu kontaktpunkti darbojas 2012. gada oktobrī izveidotajā tīklā, un tiem ir reālas bažas par romu integrāciju. Lai gan ir panākts nenoliedzams progress to saistību un koordinēšanas funkciju izstrādē, būtu vēlams panākt uzlabojumus attiecībā uz to statusu, spējām, resursiem, pilnvarām, kā arī tiem nodrošināto politisko atbalstu: **valstu kontaktpunktiem būtu jāsaņem pienācīgi cilvēkresursi un finanšu resursi; tiem jābūt oficiālām pilnvarām un kompetencei koordinēt ministrijās un dažādos valdības līmeņos īstenotos procesus, kā arī nodrošināt romu iekļaušanas integrēšanu visos attiecīgajos valsts politikas virzienos; tiem būtu jāpiedalās attiecīgo politikas stratēģiju noteikšanā un īstenošanā, kā arī jāiesaistās ES fondu līdzekļu izmantojuma stratēģiskajā plānošanā. Valstu kontaktpunktiem arī būtu jāveicina visu ieinteresēto personu dialogs un**

²⁵

http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf.

pieredzes apmaiņa, kā arī jāapzina iespējamā sinerģija ar visām attiecīgajām iniciatīvām²⁶.

3. PAPLAŠINĀŠANĀS VALSTIS

Komisija ES paplašināšanās stratēģijā 2012.–2013. gadam un sīkāk izstrādātajos progresa ziņojumos par katru valsti uzsver, ka romu situācija joprojām ir īpaši nelabvēlīga Rietumbalkānu reģionā. Daudzās valstīs joprojām ir jānovērš diskriminācija saistībā ar piekļuvi izglītībai, nodarbinātībai, sociālai un veselības aprūpei, mājokļiem un personu apliecinošiem dokumentiem.

Lai gan pēdējo gadu laikā ir panākts zināms progress un tādējādi arī vairāki sākotnējās situācijas uzlabojumi izglītības un veselības aprūpes nozarēs, šajā jomā joprojām ir vajadzīgi pastāvīgi centieni, **tostarp jāpiešķir atbilstoši resursi romu integrācijas politikas stratēģiju īstenošanai. Joprojām ir jārisina ar īstenošanas un tiesiskā un institucionālā regulējuma izpildes efektivitāti saistītas problēmas.** Vairākās valstīs nesen tika pieņemtas (Melnkalnē un Bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā) vai pārskatītas un uzlabotas (Albānijā, Bosnijā un Hercegovinā, Kosovā²⁷ un Serbijā) daudzgadu stratēģijas romu situācijas uzlabošanai un ar tām saistītie rīcības plāni. Serbija vēl nav atjauninājusi romu stratēģijas īstenošanas rīcības plānu. Turcijai joprojām ir jāizstrādā sistemātiska pieeja un vispusīga stratēģija romu integrācijas veicināšanai.

Paplašināšanās valstīm būtu jāturpina strādāt, īstenojot secinājumus par turpmāku darbību, par kuriem 2011. gada valstu konferencēs tika panākta vienošanās ar Komisiju. Minētos secinājumus katru gadu pārskata strukturālās politikas dialoga kontekstā. Secinājumi attiecas uz piecām jomām — reģistrāciju, izglītību, veselības aprūpi, darbavietu pieejamību un mājokļiem. Komisija 2012. gadā pastiprināja centienus, sniedzot mērķvirzītu finansiālo palīdzību secinājumu par turpmāku darbību īstenošanai vairākās valstīs. Tika efektīvāk izmantots Pirmspievienošanās palīdzības (*IPA*) finanšu instruments, nodrošinot vairāk atbalsta pasākumu ar mērķi veicināt romu iekļaušanu sabiedrībā un uzlabot to sociālo stāvokli un dzīves apstākļus un palīdzot valstīm izstrādāt, pārskatīt un īstenot to valsts stratēģijas gan valsts, gan reģionālo programmu līmenī. Komisija turpinās atbalstīt politikas stratēģijas un konkrētus pasākumus romu situācijas uzlabošanai, tostarp iniciatīvas “Romu integrācijas desmitgade” pasākumus²⁸, kas ir daļa no šo valstu pievienošanās procesa.

²⁶ Šādas iniciatīvas ir, piemēram, integrācijas kontaktpunkti valstīs, ES stratēģija Donavas reģionam, u.c.

²⁷ Šis nosaukums neskar nostāju par Kosovas statusu un atbilst ANO Drošības padomes Rezolūcijai Nr. 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

²⁸ Iniciatīvā “Romu integrācijas desmitgade” ir iesaistījušās visas paplašināšanās valstīs, izņemot Īslandi, Kosovu un Turciju, un līdz šim tā ir darbojusies kā platforma un tilts iesaistīto ES dalībvalstu un paplašināšanās valstu politikas koordinēšanai un pieredzes un informācijas apmaiņai, vienlaikus veicinot pilsoniskās sabiedrības līdzdalību valsts un vietējā līmenī, kā arī papildināmību ar citām starptautiskām iniciatīvām.

4. SECINĀJUMI — TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Izvērtējot pagājušajā gadā panākto dalībvalstu progresu, var formulēt divus galvenos secinājumus — atsevišķas dalībvalstis ir nopietni pārdomājušas vai izstrādājušas savas stratēģijas konkrētos jautājumos, jo īpaši cenšoties veidot horizontāla un vertikāla līmeņa dialogu un koordinēt savu stratēģiju īstenošanu, tomēr joprojām nav izpildīti vairāki veismīgas īstenošanas priekšnosacījumi, tāpēc faktiskais progress ir ļoti lēns.

Lai paātrinātu romu integrācijas progresu attiecībā uz četrām pamatjomām — piekļuvi izglītībai, nodarbinātībai, veselības aprūpei un mājokļiem —, Komisija piedāvā dalībvalstīm papildu atbalstu šādā veidā:

(a) palīdz dalībvalstīm īstenot to politiskos mērķus un saistības:

- papildus šim paziņojumam iesniedz priekšlikumu Padomes Ieteikumam par romu integrācijas pasākumu efektivitātes uzlabošanu. Ņemot vērā Komisijas 2012. gada progresa ziņojumā²⁹ izklāstītos konstatējumus, augsta līmeņa pieredzes un informācijas apmaiņu ar pilsonisko sabiedrību un romu pārstāvjiem, kā arī šo ziņojumu, Komisija ierosināja dalībvalstīm paātrināt romu integrāciju, izmantojot juridisku instrumentu, kuru pieņemu Padome;
- sekmē divpusēju un daudzpusēju apmaiņu ar valstu kontaktpunktiem romu integrācijai un citām valstu iestādēm, kuras piedalās ar romu iekļaušanu saistīto politisko pasākumu īstenošanā;
- turpina pārskatīt romu integrācijas jomā panākto progresu saistībā ar stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanu, jo romu integrācija būtu jāiekļauj dalībvalstu vispārējos centienos apkarot nabadzību un sociālo atstumtību, palielināt nodarbinātības līmeni, samazināt mācības priekšlaicīgi pārtraukušo cilvēku skaitu un palielināt izglītības līmeni;
- uzlabo visu ieinteresēto personu dialogu un sadarbību, rīkojot nākamo Eiropas platformas romu iekļaušanas sanākumi;
- uzrauga Rasu vienlīdzības direktīvas ievērošanu administratīvajā darbībā;

(b) nodrošina atbalstu, piešķirot ES finansējumu:

- papildina valstu resursus, sagatavojot satvaru par to, kā ar ES finansējumu³⁰ (Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), Eiropas Sociālo fondu (ESF) un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA)) dalībvalstīs laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam varētu veicināt marginalizētu kopienu, piemēram, romu, iekļaušanu. Lai palielinātu romu integrācijā

²⁹ Paziņojums “Romu integrācijas valstu stratēģijas: pirmais solis ES programmas īstenošanā” COM(226) 2012 *final*, 26.5.2012., un tam pievienotais dienestu darba dokuments, SWD(2012) 133.

³⁰ Komisijas dienestu darba dokuments, Vienotā stratēģiskā satvara 2014.–2020. gadam elementi. Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālajam fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds, 14.3.2012., SWD(2012) 61 *final*, II daļa.

ieguldīto līdzekļu atdevi, būtu jāveicina arī privātā un trešā sektora resursu piešķiršana;

- ierosina atsevišķām dalībvalstīm izmantot ieguldījumu prioritāti par marginalizētu kopienu, piemēram, romu, integrāciju vai nākamajam plānošanas pusgadam izvirzīt konkrētus mērķus saistībā ar romu integrāciju darba tirgū, piekļuvi izglītībai vai sociālo iekļaušanu, lai atspoguļotu Eiropas pusgada konstatējumus;
- ierosina jaunu sociālo ieguldījumu politikas satvaru³¹ — to veidotu trīs elementi³², ar kuriem varētu veicināt romu iekļaušanu.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu aktīvi piedalīties debatēs par priekšlikumu Padomes Ieteikumam par romu integrācijas pasākumu efektivitātes uzlabošanu.

Komisija reizi gadā pavasarī — nākamais ziņojums tiks sagatavots 2014. gadā — ziņos Eiropas Parlamentam un Padomei par panākto progresu saistībā ar četrām pamatjomām, t. i., izglītību, nodarbinātību, veselības aprūpi un mājokļiem, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, ES Pamattiesību aģentūras savāktajiem datiem un pilsoniskās sabiedrības organizāciju sniegtajām atbildēm. Ikgadējos ziņojumos tiks salīdzinoši izvērtēti dalībvalstu centieni un panāktais progress romu integrācijas jomā.

---

³¹ Paziņojums “Sociālie ieguldījumi izaugsmei un kohēzijai, tostarp Eiropas Sociālā fonda īstenošana 2014.–2020. gadā”, COM(2013)83 *final*; un Komisijas ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana”, COM(2013)778 *final*, 20.2.2013.

³² Uzlabot sociālās sistēmas un palielināt to ilgtspējību, īstenot aktivizēšanas un veicināšanas politikas stratēģijas, kā arī veicināt sociālos ieguldījumus mūža garumā.

PIELIKUMS

Ar īstenošanas strukturālajiem priekšnosacījumiem saistīto darbību piemēri

Vietējo un reģionālo iestāžu aktīvas līdzdalības piemērs

Vācijā Berlīnes pavalsts pašvaldība 2012. gada 7. augustā pieņēma romu iekļaušanas stratēģiju. Tajā aicināts izstrādāt romu iekļaušanas reģionālo rīcības plānu. Tika izveidota vadības grupa, kurā ir iesaistījušies dažādi Berlīnes pavalsts pašvaldības senāta departamenti un vietējās iestādes, kuras strādā ar romu tautības migrantiem. Reģionālā rīcības plāna³³ izstrādē piedalījās arī pilsoniskā sabiedrība.

Piemēri ciešai sadarbībai ar pilsonisko sabiedrību

Francijā valsts kontaktpunkts romu jautājumos ir izveidojis valsts uzraudzības grupu. Tajā ir apvienojušās asociācijas, dažādu procesā iesaistīto ministriju pārstāvji, kā arī vietējie dalībnieki. Uzraudzības grupu un tās četras tematiskās apakšgrupas izveidoja kā platformu pieredzes apmaiņai un vienprātības panākšanai par turpmāk veicamajiem pasākumiem. Tā ierosinās šos pasākumus starpministriju vadības komitejai, kuras pienākums ir koordinēt Francijas stratēģijas īstenošanu.

Latvijā 2012. gada oktobrī tika izsludināts uzaicinājums iesniegt priekšlikumus ciešai sadarbībai ar romu kopienu. Šo konkursu finansēja valsts, un tajā varēja piedalīties organizācijas, kuras pārstāv romus. Konkursa mērķis bija veicināt to līdzdalību sabiedrībā un nodrošināt to sadarbību ar valsts iestādēm (pašvaldībām un citām ieinteresētajām personām). Īstenojot atbalstītos projektus, tiks rīkoti praktiski semināri, lai ierosinātu vietējus sadarbības projektus, kuros iesaistītos visas ieinteresētās personas, un izstrādātu darba devēju un romu sadarbības platformu.

Piemēri par pienācīga finansējuma nodrošināšanu stratēģiju īstenošanai

Bulgārijā ir izveidojusi starpministriju darba grupu romu integrācijai paredzētā ES finansējuma mobilizēšanai. Darba grupu vada ES fondu pārvaldības ministrija, un tajā darbojas ministru vietnieki, pārvaldes iestāžu un darba programmu eksperti, kā arī romu NVO pārstāvji. Tās mērķis ir ierosināt instrumentus un shēmas un pārbaudīt katrā darba programmā iekļautos pasākumus. Tā sagatavos valsts stratēģijas pielikumu, kurā būs noteiktas vajadzīgās īstenošanas darbības un ilgtspējīgs finansējums. Šis pielikums vēl nav pieņemts.

Ungārijā, pamatojoties uz valsts tiesību aktos noteiktu rādītāju sistēmu, tika noteikti mikroreģioni, kuros ir visnelabvēlīgākā situācija. Šajos mikroreģionos ir nopietnas ekonomiskās problēmas un ar nodarbinātību un infrastruktūru saistītas problēmas. Tiek īstenoti mērķtiecīgi šo reģionu attīstības pasākumi, kuri ietver sociālu

³³

Berlīnes stratēģija romu iekļaušanai ir pieejama vietnē <http://www.parlament-berlin.de:8080/starweb/adis/citat/VT/17/DruckSachen/d17-0440.pdf>.

intervenci, kopienas un lauku attīstības pasākumus, kā arī ar cilvēkresursiem saistītus pakalpojumus.

Spēcīgu uzraudzības sistēmu piemēri

Ungārijas uzraudzības sistēmas mērķis būs uzraudzīt valsts stratēģijas radīto sociālo ietekmi un sekot līdzi tās īstenošanas progresam. Sistēmu veido četri pamatelementi:

- 1) rādītāju kopums, kas paredzēts sociālo pārmaiņu novērtēšanai un sasaistīts ar valsts stratēģijā izvirzītajiem mērķiem;
- 2) regulāras ziņošanas sistēma, kas izveidota, sadarbojoties ar ārēju starptautisko konsultantu, lai uzraudzītu, vai rīcības plānā paredzētie pasākumi ir īstenoti;
- 3) pētniecība;
- 4) sociālās iekļaušanas informācijas sistēma dažādu politikas jomu datu vākšanai. Vienlīdzīgu iespēju plānu izstrādes nolūkā tās izmantos arī vietējās iestādes.

Igaunija ir atzinusi vajadzību turpināt romu situācijas apzināšanu, lai noteiktu atbilstīgus romu integrācijas pasākumus. Tāpēc romu situāciju izvērtē apsekojumā, ko veic no 2012. gada līdz 2013. gadam. Gūtos konstatējumus ir paredzēts izmantot stratēģijas nākamo posmu plānošanā.

Diskriminācijas apkarošanas piemēri

Spānija īstenoja dažādus policijas spēku mācību pasākumus. Mācībās par vienlīdzīgu attieksmi un etnisko diskrimināciju 2012. gadā piedalījās 158 reģionālo, vietējo un valsts drošības spēku pārstāvji.

Vācijas Šlēsvigas-Holšteinas pavalstī 2012. gadā tika nolemts grozīt tās konstitūciju un atzīt romus un sintus, kuri ir Vācijas valstspiederīgie un dzīvo tajā kā etniskās minoritātes pārstāvji.

Rumānijā katru gadu vidusskolās, arodskolās un augstskolās, kuras ietilpst valsts izglītības sistēmā, romu tautības skolēniem un studentiem rezervē īpašas vietas. Līdz šim šo pozitīvo atbalsta veidu ir izmantojuši aptuveni 15 000 romu tautības skolēnu un studentu.